

Mysterie van het geloof

Deze preek is gehouden op zondagmorgen 8 september in de Adventkerk in Amersfoort voorafgaand aan de viering van de maaltijd. Gelezen is Jesaja 25:6-9 en Kolossenzen 1:24-2:3. Gezongen zijn onder andere *Verborgene rijkdom* van Sela en gezang 192 uit het Liedboek voor de Kerken.

Gemeente van Christus,

Bij de voorbereiding van deze preek kwam ik een citaat van Bonhoeffer tegen waar ik deze preek mee wil beginnen. Bonhoeffer schrijft ergens: *ons moderne leven heeft geen oog voor het mysterie. Dat is ons verval en onze armoede. Kinderen hebben open, heldere ogen. Zij weten, dat zij omgeven zijn door het mysterie. Zij zijn met deze wereld nog niet klaar. Zij banen zich nog geen eigen weg en kunnen het mysterie nog niet ontlopen zoals wij. Wij vernielen het mysterie omdat wij alles willen beheersen, en dat is met het mysterie nu juist onmogelijk. Zonder respect voor het mysterie nemen wij de wereld alleen serieus in zoverre zij becijferd en geëxploiteerd kan worden* (Brevier, 225). Ik weet niet hoe u naar dit citaat luistert, maar ik herken er wel iets in van onze tijd. We hebben de neiging de wereld te reduceren tot dat wat we kunnen vatten. We zweren bij data, statistieken en getallen. Die data, statistieken en getallen, ze hebben ongetwijfeld hun nut maar het echte leven kan je er niet mee vangen.

Ik heb u al een keer eerder verteld over een voorstelling van Herman Finkers waarin hij precies dezelfde vraag stelt. Hij vertelt in zijn voorstellen dat hij op de rooms katholieke school waar hij zat werd doodgegooid met dogma's. Het dogma van $1+1=2$. En het dogma van: iets is in wezen niets anders dan... Van een boom werd bijvoorbeeld gezegd dat die in wezen niets anders is dan een zuurstoffabriek. Die zuurstoffabriek vond Finkers benauwend want ze verstikte alle poëzie. Finkers ademde pas op toen de kapelaan op een dag de in klas kwam, want de kapelaan barstte van de verhalen met ruimte. Zo vertelde de kapelaan dat er maar één God is, maar ook dat hij bestaat uit drie personen. Het was, zegt Finkers, of mijn dichtgeknepen keel weer open ging en ik weer mocht ademen. De kapelaan had ook verhalen over een boom. De boom was voor hem geen zuurstoffabriek. De kapelaan had het over de boom van het leven, over de boom van kennis van goed en kwaad, een boom was in wezen weer alles. (Uit *Na de pauze*)

Wat verborgen was

De kapelaan opende de ogen van kinderen voor het mysterie van het bestaan, hij wijde hen om zo te zeggen in in dat wat niet te zeggen is, Paulus weet zich geroepen om iets vergelijkbaars te doen. Hij ziet het als zijn taak mensen in te wijden in een mysterie dat eeuwen lang en generaties achter elkaar verborgen is geweest. Er waren wel mensen die er iets van vermoeden. Ze hadden hoopvolle beloften gehoord en hoopvolle teksten gelezen. Er werd wel gesproken over een Messias maar het was allemaal in nevelen gehuld. Wat ze zich concreet bij de

Messias moesten voorstellen was niet duidelijk. Toen de Messias kwam werd hij dan ook niet herkend. Het mysterie duurde ook toen hij gekomen was nog voort.

In Israël leefde er dus wel een vermoeden van het mysterie waar Paulus over wil spreken. Bij de volken was dat vermoeden niet aanwezig. Zij gebruikten het woord mysterie wel maar bedoelden er iets heel anders mee. De mysteriën van de heidenen waren geheime rituelen. Men hoopte er onsterfelijkheid mee te vinden. Wie er in werd ingewijd had de plicht erover te zwijgen tegenover buitenstaanders. Maar dat is wat Paulus nu juist niet kan. Paulus zwijgt niet over het mysterie, hij wil erover spreken, dat wat geen oog heeft gezien en in geen mensenhart is opgekomen, dat heeft God bekend laten maken aan wie hem liefheeft. Het is als in het lied van Sela dat we net hebben gezongen. *Wat verborgen was is bekend gemaakt*. De inhoud van het mysterie, de onthulling van het goddelijke geheim is Christus onder ons.

Christus onder u

Het hoge woord is er daarmee uit. De Messias die Israël verwachtte is gekomen. De gezalfde waar de volken geen idee van hadden is verschenen. De volheid van God heeft lichamelijk onder ons gewoond. Het mysterie van Christus is om te beginnen het mysterie van kerstfeest. God heeft zijn heerlijkheid afgelegd en is mens geworden zoals wij, maar dat is nog maar het begin want het mysterie verdiept zich. Het verdiept zich als de heer der heerlijkheid zich laat kruisigen. Degenen die daar verantwoordelijk voor waren hadden niet door wat er gebeurde. Het geheim van het kruis was voor hen verborgen. Dat Gods kracht uit deze zwakheid zou blijken, daar hebben ze geen moment aan gedacht, maar voor wie gered worden is de boodschap van het kruis de kracht en de wijsheid en de glorie van God.

En van de gekruisigde en opgestane Heer zegt Paulus nu in zijn brief dat hij onder ons is. Het geheimenis waar hij over wil spreken, het mysterie dat hij verkondigt, dat is Christus onder u. Christus is het geheim van de gemeente. Zoals de boom meer is dan een zuurstoffabriek zo is de gemeente meer dan zomaar een club mensen. Christus is de ziel van de gemeente. Samen zijn wij het lichaam waar hij in woont. Dat zie je niet aan de buitenkant, dat is niet uit te drukken in een statistiek, maar dat is wel ons heimelijk verwachten, dat is wel ons innerlijk geheim. De inhoud van het mysterie is zegt Paulus Christus onder ons.

Dat geheim is voor Paulus meer dan een constatering. De rijkdom van wat in Christus gegeven is aan de gemeente, dat is iets wat je mag ervaren in het concrete bestaan de gemeente. Je kunt er iets van proeven in het innige medeleven waar Paulus het later over heeft, de rijkdom van christus krijgt gestalte in goedheid, bescheidenheid, zachtmoedigheid en geduld. Als wij elkaar verdragen krijgt Christus gestalte onder ons, als we ons kleden in de liefde dan zijn wij in hem en is hij in ons. Op die manier doet Paulus er alles aan om het mysterie van Christus onder ons in zijn volle glorie te onthullen.

Het blijvende mysterie

Ik heb mij even afgevraagd of we sinds deze bekendmaking nog wel kunnen spreken over een mysterie want van een geheim weten we dat als je het deelt het geen geheim meer is. Is het mysterie van Christus onder ons nog wel een mysterie sinds Paulus ons bij de hand heeft genomen? Als er een ding duidelijk is geworden in het betoog van Paulus dan is het wel dit dat hij niet geheimzinnig wil doen over Christus. Hij deelt het met iedereen die ernaar wil horen. Het mysterie wordt verkondigd aan alle heiligen. Dat zijn niet mensen die aan een aantal selectiecriteria voldoen. Heilig zijn die mensen die het verkondigde woord ontvangen en geloven. Aan hen wordt het mysterie van het geloof onthult, zij krijgen weet van het innerlijke geheim van de gemeente, maar wie niet wil horen en geloven, die zal ook geen zicht krijgen op de rijkdom van het mysterie. Dat is een eerste kanttekening bij de vraag of het mysterie sinds de verkondiging nog wel mysterie is. Ja, het is nog steeds een mysterie want wie het niet gelooft heeft het nog niet gezien.

Maar ook voor wie wel geloven blijft het mysterie een mysterie, ook al is het geheim onthult, de diepte ervan doorgronden wij niet. Bonhoeffer zegt in dezelfde preek die ik eerder ook al citeerde. *Niet de mens die het verst van ons afstaat, maar hij die ons het meest nabij is, die is voor ons het grootste mysterie. En zijn mysterie wordt niet geringer omdat wij continu met hem in contact staan. Juist in zijn nabijheid wordt hij ons steeds meer tot een mysterie. Het weten heft het mysterie niet op maar verdiept het. Er bestaat in de hele wereld geen groter mysterie dan dit dat God ons liefheeft. Gods liefde tot ons heet Jezus Christus en, zegt Bonhoeffer, onze liefde tot God kan niet anders heten dan Heilige Geest. Gods mysterie heet dus: heilige Drievuldigheid.* (Brevier, 227-228)

Tenslotte

In het avondmaal dat wij gebruiken staat het mysterie van Gods liefde in de kruisdood van Jezus ons voor ogen. De sacramenten werden vroeger ook wel de mysteriën van het geloof genoemd en ik snap dat wel. Als je geen ogen hebt voor de binnenkant van het sacrament dan is het een grote poppenkast. Een hapje brood en een slokje met een vreemde tekst erbij. In de vroege kerk was het daarom gebruikelijk dat niet-gedoopten de kerk verlieten. Zij verlieten de kerk omdat het mysterie voor hen nog niet onthuld was. Hun ogen waren nog niet geopend om het te zien. Wat is de ziel van het sacrament? Wat is de binnenkant van het brood? Wat is het geheim waar wij in delen aan de tafel? Het mysterie waar wij in delen is Christus onder ons. Hij zij geprezen tot in eeuwigheid.

Amen